16

DISCURSUS PUBLICUS

DE

JURE AC POTESTATE PARLAMENTI BRITANNICI,

Quem

D. T. O. B. A.

ATHENIS SALANIS

Suffragiô

Illustris JCtorum Ordinis,

in argumentum disputandi

publicè exponunt

JOANNES ANDREAS Gerhard / D.

&

ORTHGIES Schulte Nob. Bremens.

ad d. Jul.

horis consvetis

in Auditoriô Juridicô.

JENÆ

Typis GEORGI SENGENWALDI,

ANNO M DC LX.

16

§. I.

KAROLUS II. REDUX.

TAndem igitur in fines suos reductus est KAROLUS II. Magnæ Britanniæ Rex, per duo, & quod excurrit, lustra Exul. Depellebatur Regnô Patriô, fati infelicitate: hâc tamen privari non poterat *jure imperandi*, quod ipsa Natura ei dederat. Amittebat solum naturalem (uti vocant) Regni possessionem, quam occupabat *novus Britanniæ Protector* (uti appellari voluit) *Cromwellus*, qui satis diu (nescio an prudentiâ an potentiâ) hujus Insulæ extitit malæ fidei possessor. Hunc namque dicimus, qui res alienas, sciens esse eas alienas, arripit, possidet, detinet, sive bona privata, sive ipsissima territoria ac regna; Hunc ipsum, si adhibeat arma atque veteri possessore expulsô per vim possessionem adquirat, prædonem rectiùs vocabis. Is tamen, qui hôc modô possessione dejicitur, per hoc non dominiô privatur, sed per interdictum *unde vi* possessionem amissam recuperare potest. Sic & KAROLUS semper retinuit Regnum, quamvis non actu, tamen potestate ac jure; licet non naturaliter, tamen civiliter. Mansit eum semper dominium Regni, seu aliud jus in se, statim à morte Patris ipsi quæsitum, & ex hôc jus ad recuperandam possessionem & imperandi actum, facultas persequendi jus suum & actione belli experiundi contra; interdictis possessoriis agendi, nec non postulandi injuriarum partem adversam, litem ab [illegible] felice Parente contestatam ac cœptam continuandi, re[illegible] randi, [illegible] beneficiis juri[illegible] [illegible] est, [illegible] actiones [illegible] omnino [illegible] K A R O [illegible] re, quam jus ad [illegible]

Regis nomen. Hanc rerum revolutionem mecum perpendens, animum admiratio subit novi hujus & inauditi prorsus Exempli. Rex regnô pulsus, sedibus suis restituitur, non metu, non sangvinis effusione, sed statu pacato, amore Gentis suæ, decretô PARLAMENTI. Cujus jus ac potestatem, *tam in statu Reip. turbato, quam in Regis restitutô*, hodiè considerare, animus nobis est. D. F.

§. II.
BRITONUM METAMORPHOSIS.

SI statum *Britanniæ* modernum perpendas, non poteris non mirari varietatem Populi hujus. Quondam Regiæ Dominationi infensissimus ad libertatem proclamabat. Mox dum libertatem nactus videbatur sibi, in veram servitutem se detrudebat, supremum sibi eligens non sangvine ac naturâ talem, sed parem. Hodiè ad sanos redit mores, & execratur pristini temporis memoriam, liberatus metu *Cromwelli*, veterisq; Parlamenti, quod per deterrimum nefas abreptum Regem nondum poscenti reddidit coelo. Nunc Regale sceptrum ad imos dejectum erigit iterum, veramq; libertatem adspirat, quam cum Rege ejecto fatetur amissam. Dum KAROLUS I. Martyr in ferali theatro securi percutiebatur, ipse KAROLUS omnibus erat tyrannus, aut si non erat, dici tamen debebat; imò tota Gens Stuartica Patriæ gravis, infesta, inimica. Hodie dum ad se redière Britones, fatentur ipsi, *se non tyrannum sed Regem* [illegible] *numq; optimum peremisse*, libertatemq;, dum eam quærere [illegible] enisi fuerint, vere amisisse. Erat in Supremâ Insulæ [illegible] Parlamenti, quæ [illegible] & [illegible] [illegible] supra Imaginem KAROLI I. [illegible] [illegible] superscripta hæc [illegible] [illegible] Martyrus d. [illegible]

30. ANNO 1649. Hodiè animis mutatis tabulam quoquè mutârunt; scribentes: ECCE, EXIT NON TYRANNUS, SED REGUM HOMINUMQ; OPTIMUS, ANNO LIBERTATIS ANGLIAE MISSAE PRIMÔ, Januar. 30. Annô 1649.

§. III.

PARLAMENTI NOTATIO.

SAtis prælocuti sumus. Nunc ad ipsam rem. De PARLAMENTI voce barbarâ, per crebrum tamen usum Civitate Romanâ donatâ, diximus in Discursu *de Parlamentis Gallia*. Utuntur enim eâ voce & Galli & Itali & Angli, paulò tamen diversimodè. In *Gallia* Parlamenta dicuntur supremæ Justitiæ Curiæ. Sed in *Britannia*, Parlamenta (si summatim dicere velimus, quod res est) nihil sunt aliud, quàm *solennes Regni conventus*, seu *supremæ Gentis concilia, quæ in huncfinem constituuntur, ut de summis Rebus in commune consilia in illis suscipiantur & instituantur*. Add. Milton *cap. 9. Defens. pro Pop. Angl. p. m. 64.* Et uti *Livio* universum Ætoliæ Concilium *Panætolium* dicitur; ita hujusmodi Britanniæ Conventum non malè *Panangliam* vocare possis. Omnis enim Regni vigor ibi consistit, *Cleri, Nobilium, Popularium*. Duces, Marchiones, Comites, Barones, *nobilioris* in Republicâ *partis* defunguntur vice. Equites, Armigeri, Nobiles & Plebeji *multitudinis* locum obtinent. *Cleri* nomine Præsules adsunt. Caput hujus Corporis à multis seculis *ipsa Regia Majestas*, quam post turbatum Reip. statum per duo ferè lustra repræsentare videbatur *novus Insulæ Protector Cromwellus*. Hodiè verò, ex quô post fata hujus, Britones novum *Protectoris* nomen ejurârunt, Regemquè, quem ipsa Natura ipsis dedit, magnis cum tripudiis reduxerunt, KAROLUS iste non Parlamenti modò, sed totius Gentis Caput est & Imperator gloriosissimus.

§. IV.

PARLAMENTI DIVISIO.

AUguſta hæc Patrum Municipumque Conſcriptorum Corona ſi congregatur, diſtingvitur in duas Domos: *Domum Superiorem ac Inferiorem.* Superior, das Oberhauß/ *Domus Parium*, vulgò *Domus Dominorum* cognominatur, & in hâc Princeps Ipſe ſummus tanquam caput hujus Corporis (*prout §. præced. demonſtravimus*) ſedet in excelſô & auguſtô thronô, ſub aureô & ſericô coelô; A latere Ejus, Dynaſtæ trabeati, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Duces, Marchiones, Comites. *Inferior*, das Unterhauß/ *Domus Communium*, ex Equitibus Provincialibus, & Civibus Urbium à Populô deputatis conſtat. Ex ſingulis nimirum Comitatibus vocantur duo milites gladiô cincti ſeu Equites; & ex ſingulis Comitatuum Civitatibus duo Cives. Ex pene hanc utramq; Domum ſimul ſumtam omnis *Parlamenti vis* & autoritas conſiſtit, adeò ut nulla promulgatio Decreti, Conſtitutionis aut Edicti Parlamentarii vim & effectum ſortiatur, niſi utraque Domus præbuerit aſſenſum. *Thom. Smith. lib. 2. de Rep. Angl. cap. 3.* Ita enim poſt conſtitutam hanc duplicem Domum placuit, ut nihil magni momenti in Parlamentô conſtituatur, *niſi utraq; Domus, i. e. & Dominorum & Communium ſeu Plebejorum* conſenſerit. Olim quidem ſub antiquis Regibus Anglo-Saxonicis, imò & ſub prioribus ex Normannici Victoris Domô, Plebs ad Comitia Regni non videtur vocata eſſe, ſed ad *Concilium Sapientum*, quod hodiè peregrinâ voce *Parlamentum* nuncupatur, ſoli Epiſcopi & Proceres convenire Regis Edictô jubebantur. Sanè ſub illis Regibus, qui ante Normannos Principatum in Inſulâ tenuerunt, *Regis, Epiſcoporum & Optimatum* tantum mentionem fieri legimus, ubi de majoribus

rebus deliberandum erat, nullam omninò *plebis deputatorum*; prout latè hoc probat Salmasius *in Defens. Reg. cap. 9. pag. m. (edit. Paris.) 167.* Non semper igitur duæ Parlamenti Domus fuêre, sed *sub Eduardo* demum III. primùm contigisse refertur, ut *Communes*, uti vocantur, Domum per se constituerint separatam. De quô tamen adhuc ipse dubitat Salmas. *d. l.* an tùm vocari primùm cœpti sint plebeji ad hos Regni Conventus. Sed quocunque tempore Parlamentum in duas Domos fuerit divisum, id tamen certum est, quod suprà *ex Smithi* retulimus, quòd statim, ex quô hæc divisio recepta, in rebus magnis diliberandis & statuendis *utriusq; Domus* assensus necessarius semper fuerit. Istis arduis gravibusque Regni negotiis cùm quotidiè Conscripti hi Proceres avocentur, privatorum litibus ac controversiis vix aut rarissimè vacant. Si tamen sive inter privatos, sive Principem inter & privatum, super hereditate, vel feudô, vel aliâ re lis oriatur, & causa illa, sive civilis sive Criminalis, ad Supremum hoc Concilium deferatur, litis summa paucis in schedulâ comprehensa ter in Utrâque Domo renunciatur, de quâ illustris Senatus iste tùm sententiam dicit.

§. V.
PARLAMENTI CONVOCATIO antiqua ac frequens.

Nostri Reges, ait Bodinus Gallus lib. 3. de Rep. cap. 7. *non ita sæpe, ut Angli, Comitia cogunt.* Antiquiori quidem tempore Reges Britanniæ non nisi in initiis aditi Regni Parlamentum seu publicum Regni Conventum instituebant, *Polyd. Vergil. lib. XI. de Reb. Angl. fol. m. 185.* ad quem referre solebant, quicquid ad Publicam Rem benè gerendam aut conservandam deliberandum erat: Refert hoc institutum *Vergilius d. l.* ad *Henrici Regis* tempora, eò quòd ante Eum

non

non consveverint Reges Populi Conventûm consultandi causâ, nisi perrarò, facere. Hoc certum est, sub Regibus ante Guilielmum Conquæstorem nullam *Parlamenti mentionem* extare. Nominis puta, res & antè fuit. *Miltonus in Defens. pro Pop. Angl. cap. 8. pag. m. 76.* Tempore enim, quô Saxones Insulam tenebant, *Concilium Sapientum* vocari solitum, quod hodiè dicunt *Parlamentum.* Probat latè hoc Miltonus *d. cap. 8. pag. 80.* nec illustris diffitetur Salmasius *in Defens. Reg. cap. 8. pag. m. (edit. Paris.) 164. in fin.* Sapientes illos seu Senatores Regni, Saxones vocârunt *Aldermannos, Seniores*; quod nomen hodieque in Angliâ obtinet, & Senatoribus attribuitur Londinensibus. Sed rariùs illud *Concilium Sapientum seu Prudentissimorum* convocabatur; Succedenti verò tempore frequentiùs; forsan ut impedirentur conjurationes subditorum, aut corrigerentur vitia Reip. vel propter ingruentia bella externa, aut aliam quamlibet majorem vim aut necessitatem, vel etiam propter impetranda nova tributa ad Exercitus conscribendos aut [illegible] generis, quæ ad summam Rem pertinent, ut publicè consultaretur, quibus modis expeditionibus Regi & Regno subveniatur. Poterant quidem Reges jure suo, etiam sine consensu Populi, tributa imponere atque exigere; Æquum tamen videbatur, causæ necessitatem publicè Civibus demonstrare, & publicam utilitatem, quæ ab illis exigat subsidium. In turbatô Britanniæ statu, trienniô vel etiam sæpiùs Parlamentum convocari placuit. *Scriptor anonymus in tract. de constit. nuper Reip. Angl. pag. m. [illegible]* Frequentia igitur Parlamenta, non tamen perpetua aut continua. *Perpetuitas Parlamentorum* uti Anglis semper fuit exosa, ita & ingenio eorum convenire non videtur. Appositè quidam Anglus: *Parlamenta, interpositô certô intervallo, medicinæ, non victûs in modum adhiberi oportet. Id enim ni fiat, [illegible]*

adsuetudine corpus vitiabunt, medendi vim nullam habitura. Et ex hôc ipsô, quòd Parlamentum non sit ordinarius aut perpetuus Conventus, luculenter apparet, quòd dependeat ab aliô. Quod semper est, suapte vi nititur, nec ab aliô, ut sit, potestatem accipit. Quod non semper est, ut aliquando sit, ab alterius virtute pendet.

§. VI.
PARLAMENTI CONVOCATIO penes Regis arbitrium.

A Cujus igitur virtute pendebit Parlamenti convocatio? à nullius alterius, nisi à Regis. *Parlamentum à Principe pro arbitriô indicitur,* ait Gvilielmus Camdenus *in Britanniâ suâ pag. m. 106.* Idem tradunt Polydorus Vergilius *in Lib. XI. de reb. Angl.* Philippus Honorius *in relat. de regnô Britann.* & alii. Ita & Sigismundus Waremund, von ietzigen Zustand des Königreichs Engellands / *Discurs. 9. pag. m. 128.* Anno 1640. *ait*, den 3. April. ward auff belieben S. Mayst. ein Parlament in London zusammen geruffen / welches sich aber bald wiederumb zergliedert ꝛc. Auff stetes anhalten aber ist auf gnädigste Verordnung S. Mayst. noch im selbigen 1640. Jahr / und zwar den 3. Novembr. ein ander Parlament angerichtet worden. Non opus esset, multis testimoniis fidem stabilire, quòd Parlamenti Convocatio sit penes Regis arbitrium, nisi id negare ausus fuisset *Miltonus*, Anglus, Gentis suæ, vel potiùs tyrannidis à parricidis quibusdã commissæ, Defensor acerrimus, *cap. 9 in pr. Defens. pro Pop. Angl.* ubi ait: *Si Rex Parlamentum convocat ad procurandas res Populi, non suas, neq; id nisi adsensu eorum atq; arbitriô, quos convocat, quid aliud est, obsecro, nisi minister Populi & Procurator?* Egregia sanè consequentia, si probare possit Brito antecedens apertè falsum, nimirùm Re-

gem *non nisi adsensu & arbitriô Populi aut Optimatum* Parlamentum convocare posse. Reclamant omnes Historici Angliæ, qui constanti asseveratione dudum attestati sunt, *pro arbitriô Regum* Senatum hunc convocatum semper esse. Et experientia quoque adversatur. Anne unquam Rex Angliæ Parlamentum convocavit *nomine Populi?* At debuisset, si Ejus minister aut saltem procurator. Minister enim nihil quicquam agere potest nomine propriô, sed quicquid agit, facit nomine Domini sui. Anne unquam Proceres isti convenerunt in unum ad res communes consultandas (si excipias statum turbatum) nisi *per literas Regis* vocati? Anne unquam Populus aut Plebs coëgit Regem (uti potuisset, si primarius tantùm Ejus esset minister) ut convocaret Parlamentum? *Populus id petit*, ait Miltonus *d. cap. 9. in pr.* ibi: *quoties Populus id petit.* Fac, Populum id à Rege petere. Si supplex petit, quomodo quæso Rex minister Populi dici poterit? A ministrô nihil petimus, sed imperamus ei. Quodcunque à me petitur, id possem facere vel non facere, & liberum habeo arbitrium, petitioni isti locum deferre, vel rejicere eam. Nimirùm ita consuevit Miltonus, semper, quod sibi vel maximè adversatur, id veluti firmissimum causæ suæ subsidium adducit; nec adversariô ipsi opus, cùm semper sibiipsi adversetur.

§. VII.
PARLAMENTUM UNIVERSUM INFERIUS IPSO REGE.

Quanquam *Parlamentum* sive per Regum indulgentiam sive per Procerum arrogantiam magnam sibi acquisierit auctoritatem, nunquam tamen eam accepit, quâ in ipsum Regem insurgere justè potuerit; sed uti ab ipsis Regibus constituit[illegible] potestatem etiam & auctoritatem

Regiâ

Regiâ multò inferiorem & ab ipsis Regibus concessam; Ipsique ideò subjectam semper obtinuit. Quis putabit, Regem convocaturum eos, quos sciat, sibi imperaturos & fore superiores? Perpende membra Utriusque Domus. Senaculū *Superius* constat ex Episcopis, Ducibus, Comitibus, Baronibus. Sed annon hi omnes, dignitates suas & honoris istos titulos â Rege adepti sunt. Præterea omnes sunt vasalli Regis. Tantum autem abest, ut vasalli in Dominum suum insurgere possint, ut ne quidem eum deferre aut aliquid iniquius de eô loqui queant, quin feudi amissionem timendam habeant. Domus *Inferior* constat ex Equitibus Provincialibus & Civibus Urbium primariis. At quis negat, eos singulos Regis esse subditos? Quid pluribus? Fatentur omnes Historiarum Anglicarum Consulti, *Parlamentum semper inferius fuisse ipso Rege.* Confitebantur idipsum clarissimis verbis Ipsi Concilii istius Supremi Senatores in Actô Parlamenti Annô *Jacobi Regis* primô celebrati, in clausulâ Regiam Majestatem ita alloquentes: *Atq; illi submittimus humilimè & fidelissimè nosmet ipsos, heredes & posteros in perpetuum, usq; ad extremam guttam sanguinis nostri exhaustam, & obsecramus Tuam Majestatem hoc accipere, ut primos fructus in hac Summa Curiâ Tui Parlamenti, nostri obsequii & fidei erga Majestatem Tuam, & Regalem Tuam Progeniem & posteritatem in æternum.* Egregiè servârunt Majorum suorum fidem ingrati posteri! quàm sanctè Patrum & Antecessorum suorum steterunt promissis? quàm pium obsequium præstitère JACOBI posteritati? Nondum extersæ sunt sanguinis Regalis maculæ: rubent usque per Insulam lucentq;. Sed vix est, ut Regicidium illud adscribamus *Parlamento*, quin potiùs hodiè apparet, Parlamentum (integrum) nihil minùs fecisse, quàm judicâsse aut damnâsse Regem suum. Sed quicquid sit de auctore

istius facti, (neq; enim hodiè istius, utpote per amnestiam seu, *ut C. Nepos in Thrasib. loquitur*, legem oblivionis jamrum sepulti, vel meminisse decet) publicâ istâ Patrum Conscriptorum confessione satis probatum videtur, *Parlamentum Regiæ Majestati semper subjectum fuisse.* Id si non satis, & ex hôc luculenter illud apparet, quòd nullum Decretum ab utrâquè licet Domô comprobatum subsistere unquam potuerit, nisi animam quasi & robur illi addiderit jussus summi Principis; nulla etiam Constitutio firma, stabilis ac sancta habita, nisi Regis confirmata fuerit assensu. Quid? quod Reges ipsa Parlamenti placita pro lubitu semper confirmare potuerint aut rejicere, quod satis testatur Thomas Smithus *lib. 2. de Rep. Angl. cap. 3. in fin. pag. m. 70.* qui refert, quòd, cùm ultimô Consessus die in Parlamentô decreta recitentur, quorum quodvis hôc quasi capite ac titulô insignitum sit: DECRETUM EST &c. quæ Princeps comprobet, istis verbô robur addat: REX, aut(si fœminæ diadema obtigerit) REGINA ITA VULT; habeanturque tùm consummatæ Regni Anglicani Constitutiones. Quibus verò Rex derogatum velit, haut pluribus verbis utatur, quàm: REX aut REGINA DELIBERABIT; quæ propterea extinctę penitùs ac elusæ censeantur. Quod nec ipse diffiteri *Miltonus* potest, utut Regibus Angliæ infensissimus, *in suâ defens. pro Pop. Angl. cap. 9. in pr.* ut & *Auctor Libelli* Hagæ Comit. ex Anglicô in Latinum versi ac inscripti *Ratio constitutæ nuper Reip. Angl.* pag. m. 71. Facit pro Superioritate Regis, quòd minuere & augere numerum ad augustum hoc Concilium vocandorum. semper spectatit ad Ejus arbitrium, quod & innuit Camdenus *in sua Britannia pag. m. 206.* Integrum enim Regi semper fuit, quoscunque vellet, Comitum vel Baronum titulô ac insignibus decorare, & ad majorem Parlamenti Domum evocare. Quod satis

testatur

testatur Philippus Honorius *in Relat. de Regn. Britann. in fin. qui neqiam*, ait, *non modò quicquam decernere aut quemcunq; actum facere nequeunt, sed ne congregari quidem possunt, nisi nutu Regiô. Solentq; Reges ad ea quoslibet admittere, atq; ab iisdem removere; nempè ita formidabiles cunctis facti sunt, ut nemo in Parlamentis, aut extra ipsa, audeat sese ne minimô quidem verbô Regiæ voluntati opponere, nisi sibi damnum ac ruinam velit accersere.*

§. VIII.

CONTRA MILTONUM DISPUTATUR.

SI hæc jàm ita se habent, uti ex Historicis fide dignissimis satis à me hactenus probatum esse puto, quâ fronte & sibi & aliis persuadere conantur quidam Angli, *Parlamentum non esse Regi subordinatum sed coordinatum.* Tres nim. esse Parlamēti Ordines nec autoritate nec potestate inter se differentes *Regem, Domum Superiorem & Inferiorem.* Alii magis ineptiunt, propugnantes, *Regem* considerari tantùm debere *ut membrū aliquod Parlamenti*, non ùt Dominum aut Caput Ejus. Audiamus Interlocutorem *Miltonum.* Dicit cap. 8. dict. Defens. p 75. *Parlamentum frenum Regis dicitur, adeoq; non magis Rex Parlamenti est dominus, quàm equus est sui dominus freni.* Tales hic homo consequentias torquere solet, quales Ocnus funes apud Inferos, quæ nulli sunt usui, nisi ut comedantur ab asinis. Candidiùs longè scripsit *Philippus* quondam *Honorius* in d. Relat. de Regn. Britann. in fin. *quemadmodum servi*, ait, *& subditi sunt ij, qui Parlamentis intersunt, ita actiones & consilia inde prodeuntia servilia esse necesse est.* Sed respondendum Miltono. Fac, Brito, Parlamentum per Leges quasdam statûs Fundamentales refrenâsse aliquô modô Dominicam Regum potestatem, adeò ut in summis Rebus & arduis Reges Consi-

 lium

lium Procerum adhibere necesse habuerint; Fac KAROLUM quoque, modernum Insulæ Principem, in capita quædam Parlamento jurâsse. Anne exinde sequitur, *Reges Angliæ esse ministros Parlamenti, aut saltem non Dominos?* Percurre omnia Regna, quæ Leges habent Fundamentales, & perpende, an Leges istæ summo Regum Imperio quid detrahant. Hispaniæ, Galliæ, Ungariæ, Daniæ, Poloniæ, Sueciæ & plurimi alii Reges Legibus se adstringunt fundamẽtalibus. *Bened. Carpzov. in Leg. Reg. Germ. cap. 1. sect. 3.* quis autem istis potentissimis Regibus ob id summam denegabit potestatem, seu uti vocant, majestatem? *Idem cap. 13. sect. 4. n. 10.* Potestas, quæ *absoluta* dicitur, non sic dicitur *respectu rerum agendarum*, quasi quidvis agere liceat, quod libeat (quod *Julia* quondam *Antonino* persuadere satagebat) sed *respectu potestatis superioris*, quam nescit. Quando igitur non cogitur quis à superiori, sed suâ se voluntate adstringit ad id, quod in cõmoda subditorũ vergit, potestati absolutæ nihil decedit. Sicut supremum Numen nõ idcirco, quia peccare non potest, minus est seipsô, sed eò illustrior & admirabilior fit ipsius perfectio & omnipotentia: Sic etiam Reges, cùm Legib9 ad salutẽ Regni spectantib9 sponte se adstringunt, ad perfectionem propiùs accedunt, quàm si ex arbitriô & voluntate omnia gerant, nedum absoluto ipsorum Imperio aliquid inde abibit. Et si inde periret potestas Monarchica, nullum esset invenire Regem absolutum in totâ Rerum Universitate; cùm omnis Imperans, si Rerum gerendarum gravitas exigat & occasio patiatur, ex naturâ suâ obstringatur, consilium adhibere Statuum, teneaturque de omnium, aut locô omnium, plurium sententiâ aggredi, quod omnium periculô effecturus est; nisi à Regiis virtutibus ad tyrannicam dominationem cursum flectat. Argumentor: Quicunque promittit aliquid facere vel non

facere,

facere, ad quod faciendum vel omittendum vel naturaliter vel moraliter obligatur, ejus potestas libera per hoc non imminuitur. Ratio, quia ejusmodi promissi oppositum aut naturaliter aut moraliter ipsi impossibile est. Quod autem alicui ita impossibile est, illud ejus potestatem neq; tollit, neq; imminuit. Posse enim non impossibilium est, sed eorum, quæ possunt fieri. E. g. si promittam, *me velle edere, dormire*; item *honestè vivere*. Prioris promissi oppositum *non edere, non dormire*, naturaliter; posterioris, *non honestè vivere*, moraliter impossibile mihi est, *per l. 15. ff. de cond. instit.* Ad prius igitur, *nim. ut edam, ut dormiam*, naturaliter; ad posterius, *ut honestè vivam*, moraliter obligor, sive promittam, sive non promittam. Oportet me edere, dormire, ut vivam. Impossibile est me vivere, si non edam, si non dormiam. Sic Reges quoq; oportet Leges observare Fundamentales, ut imperent. Quia si non observant eas, non imperant, sed tyrannicè dominantur. Contradictionem moraliter implicat, imperare & non imperare secundum Leges fundamentales. Hæ enim faciunt Regem esse Regem ut sic. Et Rex neglectis Legibus Fundamentalibus non Rex manet, sed tyrannus evadit. Quid igitur? Concedamus, Reges Angliæ in initiis aditi Principatûs seu Inaugurationis tempore *Juramentum pro salute Regni* Parlamento *præstitisse*, Ipsum etiam KAROLUM II. fortissimum Heroëm, in primordiô aditi Regni Patrii in capita quædam Parlamento *jurasse*. Non exinde sequitur, *Reges Angliæ non habere potestatem absolutam*. Nec enim juramentum, quod in omnibus ferè Regnis obtinet, etiam puris, pro salute Reipubl. à summô Principe interpositum & præstitum, majestatem ejus lædit, uti de hôc punctô jamtùm paulò uberius disseruimus. Quid? hisce Juramentis Principes solvere, quibus Reip. salus continetur, quid aliud esset, quàm tyrannum efficere, & totum Imperium pessundare.

§. IX.

§. IX.

PARLAMENTI JUS AC POTESTAS

in Statu Reip. turbatô.

QUanquam in initiis Turbarum Parlamentum & Exercitus Angliæ non videri volebant, conatus suos eò dirigere, ut Regiæ Potestati tùm constitutæ litem intenderent, sed ut Regiam dominationem ad normam saltem revocarent, ipsumque Regem intra cancellos legitimæ potentiæ cohiberent; quinimò ne in mentem quidem sibi venisse ajunt, *Regium Imperium rejicere*, & quod ad ipsum KAROLUM attineret, ne minimum quidem Ejus repudiandi Consilium primùm fuisse; id tamen ipsi Angli, qui id scribunt, fateri necessum habent, id saltem, si non aliud, Parlamentum intendisse, ut supremus Insulæ Magistratus non sangvinis jure, sed per suffragia acciperet purpuram. Ita *Auctor Libelli* ex Anglicô in Latinum versi ac inscripti: *Ratio constituta nuper Reip. Angl. penes Dn. Protectorem & Parlamentum* pag. m. 10. *Hic etiam*, ait, *memoriâ tenendum est eô ipsô tempore, cùm ab Exercitu scriptum illud Fano Sancti Albani est editum, paulò antequam Rex tribunali sisteretur, ne in mentem quidem venisse Regium Imperium rejiciendi, dummodò Electivum foret.* Et Regiam quidem Dominationem hoc in Statu Turbatô huic Genti fuisse adeò infestam, vel ex eô patescere potest, quòd Parlamẽtum nomine Populi, quõdã Protectori Insulæ, *Cromwello*, Regios Fasces non semel Anno 1657. solenniter & publicô in Consessu obtulerit. Quô ipsô satis prodiderunt Patres Conscripti, *Regiam Dominationem* ipsos non adeò subterfugere, modò non hereditariò jure uni stirpi annectatur, sed per eorum suffragia dignissimo deferatur, qui cùm precariò ad sceptra perveniat, non renueret, Leges quascunque, etiamsi summæ Potestati inimi-

eas, recipere; aut ſaltem cogitaret, quòd non ſemper eſſet imperaturus. Quò enim aliò fine Patres Purpurati *electivumRegem* poſtulabant, quàm quòd ſperarent ſub tali Principe Ipſi regnare? Aut ut poteſtatem nanciſcantur, tali, ſi non ſecundum placita eorum publicamRem gerat, ſceptra eripere? *Populus Regem facere jure adſuetus, ſæpè quoq; eum audet amovere injuria*; Eleganter Joannes Barclajus *in Argenide Lib. 1. pag. m. 117.* Et ita quoque Britones animatos fuiſſe, ipſi non ita pridem reddiderunt manifeſtisſimum, dum poſt *Cromwelli ſui* fata Ipſius Filium ad Illuſtre Protectoris Munus communibus ſuffragiis vix admiſſum iterum rejecerunt, iſtamque dignitatem ſimul cum Ipsô. Nec unquam videtur animus fuiſſe Anglis, Protectorum jugo ſe perpetuò ſubjicere, cùm ParlamentumSummum iſtud Munus in *Cromwellum* non hereditariò jure contulerit, ſed ipſius tantum perſonæ auguſtum hunc titulum competere voluerit, prout teſtatur ſuprà memoratus Autor *de Rat. conſtit. Reip. Angl. pag. m. 93. Poſtremò*, ait, *quod ad ipſum Dn. Protectoris Munus, advertendum eſt, neminem ad eam dignitatem provehendum eſſe, vel Sui vel Familiæ ſuæ causâ, ſed duntaxat prout idoneus & illo munere dignus videbitur, quod non hereditario jure, ſed per ſuffragia ad Eum perveniet.* Et hâc viâ *Parlamenti* poteſtas omninò ſtabilita fuit. Vidimus enim tùm temporis, præprimis poſt Protectoris ultimum diem, *Parlamentum* omnia *Supremæ Poteſtatis* Capita, Populi nomine, exercuiſſe, non ea modò, quæ ſub Regibus poteſtate deputatâ ſibi vendicabat, ſed ea etiam, quæ anteà ne poſtularet quidem. Non ea modò, quæ Civitatem concernunt domi, ſed & hæc, quæ foràs ſeſe ad Exteros porrigunt, ac partim Legationes, partim fœdera, partim bella attinent. Certè Religionis res omnes pro arbitriò tractabat atque reformabat. Leges cùm promulgabat novas, tùm veteres

C abro-

abrogabat. Magiſtratus ordinabat; tribunalia ſtatuebat; tributa atque vectigalia extendebat modò, modò remittebat; cudebat monetas. Magna hæc Summæ Poteſtatis argumenta ſunt, at majora reſtant. Diſponebat præſidia; ordinabat Exercitus; inſtruebat Claſſes; Legatos mittebat, recipiebat. Fœdera inibat, ambiebat. Et quis omnes ſolennes Reipubl. novellæ enumeret actiones? Aſt *penes quos iſta ſumma Rerum gerendarum poteſtas reſidebat?* (qui exercuerint, jàm diximus) aut ut cum Civilis Prudentiæ Præceptoribus loquar, *quæ Reipublicæ tùm forma? mixta, an pura?* difficile hoc admodùm, ignotum ferè, dubium. Dicit *Miltonus*, quòd publicâ Parlamenti auctoritate arcanus quadraginta Nominum Senatus, quem *Conſilium Status* appellitârint, conſtitutus fuerit, quòd utile viſum fuerit, quædam ad paucos referre, in novellam Reipubl. Conſtitutionem benè animatos. Quid igitur? Anne iſti Collegio ſummam tribuemus poteſtatem? Aſt dependebat id *à Parlamentò*. Nam à Parlamentô, aut, ſi mavis, à Populô in Parlamentô conſtitutum erat. Ita enim loqui amat Anglus in *ſuprà memoratò tract. de conſtit. Rep. Angl. pag. m. 90. quoad ad Conſilium*, ait, *tametſi electio eorum, qui in illo adſunt, non explicitè & propriè, virtute tamen atq; ultimò penes Populum in Parlamentô eſt*. An igitur toto Parlamento? Aſt hoc ipſum depēdebat tùm *à Populo*, uti jàm dictum, ac Miltonus ſæpiùs, & omnes Scriptores Anglici neoterici clarè fatentur. Expreſsè Brito anonymus in dict. tract. de conſtitutâ nuper Rep. Angl. pag. m. 92. *quicquid agit Parlamentum*, ait, *in acceptione Politica à Populô actum dicitur atq; cenſetur.* Et quamvis inficiarentur hoc, teſtarentur id publica monumenta, quæ nomen Populi Anglicani in fronte habent. Quid? quòd Parlamentum *nomine Populi*, der Gemeinde in Engelland/triſtiſſimam illam & execrandam in KARO-

L U

LUM I. tulerit ſententiam, atquè poſt Ejus fata, omnia Imperii expediverit negotia. Dicimus igitur ex communi Civilium Magiſtrorum loquendi modô & veritate Rei, in ſtatu Angliæ turbatô *Ariſtocraticè adminiſtratum fuiſſe popularem ſtatum.* Tùm enim Britannia liberam ſe vocabat Remp. & ita vocari in publicum unicè amabat.

§. X.

PARLAMENTI JUS AC POTESTAS in ſtatu Monarchicô.

PArlamentum vetus, anno 1649. (glorioſiſſimo Regi KAROLO PRIMO fatalis is erat) neſcio ex quibus Martis pullis & infimæ ſortis hominibus conflatum, gloriabatur in Declaratione tùm emiſsâ, *Regem Parlamenti auctoritate fuiſſe electum*, publicæq; ſaluti protegendæ præfectum, adeoque liberum atque integrum Parlamento remanſiſſe, de Eodem pro lubitu diſponere. Miror, quid crepent Declaratores *de Regis electione*, quam omni ævô Inſula ignoravit? *Hereditarium* enim fuiſſe Regnum Angliæ, fixumque & immotum jus ſucceſſionis in Regnantibus duráſſe ſemper, teſtatur omnis Hiſtoria. Nec regni forma unquam innovata, *licet Domini immutati ſæpè.* qui ipſi tamen hereditarium hoc Regnum eſſe ſemper voluerunt. *Romani* Regibus, qui Britanniam anteà tenuerant, eripuerunt: Romanis *Angli & Saxones*: his *Dani*: Danis deinde iterum *Saxones*: tandéSaxonibus *Normanni*, ex quorũ Gente continuâ ſerie per ſexcentos circiter annos ſucceſſerunt Reges. Confeſſum eſt hoc ipſum Parlamentum modernum, dum non ita pridem, ante feliciſſimum Regis KAROLI II. Reditum, *Eum legitimum Regni heredem*, einen rechtmäſſigen Erben des Königreichs/ Londini publicè procla-

mavit. Non opus eſt, inſpicere, an primus ex Normannorum Gente Rex, *Guilielmus ille Nothus*, cognomentô *Conquæſtor*, à Parlamentô creatus ſit: Nam ſatis notum eſt, ab armis jus ſuum accepiſſe, non ab ullô Senatu, qui tunc fuerit, aut qui hoc potuerit. Nunquam legimus, *à Parlamentis Reges ullos conſtitutos*, ſed *à Regibus Parlamenta*. Hoc quidem jus longô ævô Parlamentum uſurpavit, ut *proclamaret* publicè Regem, cui hereditariô jure ſceptrum obtigit. Verùm non ut iſtiusmodi Proclamatione Regem faceret, ſed tantùm eum in finem, ut omnes Imperii Cives admoneret debiti obſequii, ſubjectionis & reverentiæ erga Regem, quem ſanguinis ratio ipſis dediſſet. Patent hæc omnia ex *Proclamatione*, quæ ſextô die ante glorioſiſſimum Regis KAROLI II. in Inſulam Reditum *Londini* à Parlamenti Utriusque Domûs primariis membris in magnô Civium Comitatu & communi omnium applauſu ſolenniter publicis locis affixa eſt. Valdè è re erit, cùm maximam fidem dictis noſtris Ea proclamatio afferre poſſit, ejus verba Germanô ore hìc referre: Ob gleich kein Zweiffel kan getragen werden / daß Ihrer Königlichen Majeſtät Recht und Titul zu Ihren Kroonen und Königreichen / durch den Tod ſeines Königlichen Herrn Vaters / glorwürdigſten Gedächtnüß / ohne die gewöhnliche Ceremonien und Solemnitäten / unwiderſprechlich und vollkommen zugefallen iſt: iedennoch / weil in ſolchen Fällen Proclamationes iederzeit üblich und in löblichem Gebrauch geweſen / zu dem Ende / auff daß alle Unterthanen bey ſolcher Gelegenheit Ihren ſchuldigen reſpect erweiſen können, Weil aber bißhero die gewapnete Macht und andere Calamitates von vielen Jahren uns ſolcher Gelegenheit beraubet haben / wodurch wir unſre ſchuldige Unterthänigkeit und Treue Ihrer Königlichen Majeſtät gehorſamlich möchten zu erkennen geben

Dero-

Derowegen thun wir Herrn des Ober- und Unter-Hauses im Parlament gegenwertig versamlet/ zugleich mit dem Präsidenten/ Aldermanus und gemeinen Rath der Stadt Londen/ und andern Landsassen itzo zugegen/ vermöge unserer Schuldigkeit und Treue/ hertzlich/ vergnüglich/ und einhällig erkennen und proclamiren/ daß so bald die Seele des verstorbenen Königs KAROLI außgefahren/ die Königliche Kroone des Königreichs Engelland/ und allen angehörigen Königreichen/ Herrschafften und dominien durch angeerbtes Recht/ erblich und durch rechtmässige succession Ihrer Königlichen Majestät KAROLO dem Andern zu gefallen sey/ der da aus dem königlichen Stamme gebohren/ und ein rechtmässiger Erbe dieses Königreiches ist/ und daß Er durch Gottes Gnade und Providentz von Engelland/ Schottland/ Franckreich/ und Irrland/ der glorwürdigste/ mächtigste/ uñ rechtmässige König sey/ welchem wir uns selbst/ unsre Erben und Nachkömlinge in aller schuldigen Unterthänigkeit ergeben und unterwerffen. Hoc igitur jure publicè proclamandi Regem, antequam is Principatum sangvinis jure ad se delatum adeat, *Parlamentum* fruitur; Sed in quem finem, ex dictis jam patet. Post aditum à legitimo Regni successore Principatum, Parlamentum, si non ob graviora Regni negotia Consilia publica Regi instituere placuerit, dimittitur, & potestate, si quam habet, exuitur. Mox, si quædam ad publicam Rem vel benè gerendam vel rectè conservandam maturiori acumine deliberanda veniunt, iterum *pro Regis arbitrio* convocatur, & jure ac potestate plenâ instruitur, ut in Reip. salutem de publicis Regni negotiis consilia instituere possit. Et hoc ad captandum Populi amorem Reges frequentiùs facere, *suprà §.5.* diximus, ut quæ pro omnium salute sunt suscipienda, de omnium aut locô omnium, plu-

rium sententiâ aggrediantur. Sic enim Populus gaudet obsequi Regibus, & Reges tutò possunt imperare Populo.

§. XI.

EPILOGUS
ad KAROLUM II.
MAGNÆ BRITANNIÆ REGEM.

ET TIBI, KAROLE, Britones Tui jam obsequi gaudent, & sub Tuô Imperiô securi vivunt. Nunc tandem publicè testantur, quô in TE animô fuerint, & apertè execrantur iniquissima Tua fata. Fruere nunc Tuà quiete, REX OPTUME MAXUME, qui postquam extorris, alienæ opis indigus, humanæ fragilitatis exemplum Orbi exhibens, satis diu Exilium Tuum circumtulisti, nunc poteris exosculari divinam manum, quæ olim mortale vulnus inflixit. Nunc poteris ducere serenum ævum, ridens ætheris minas. Nunc poteris, evasus de naufragâ rate, arenam securis gressibus premere, cautesque ac scopulos, quibus Te iniquior tempestas illisit, gratissimò horrore de littore contemnere. Nunc poteris triumfare, FORTISSIME HEROS, de hostibus Tuis, cum quibus manus conserere unicum Tuum erat votum. Sed fatis abrepti non potuerunt Tuas experiri vires. Consurge nunc in arma, & si qui reliqui sunt Majestatis Tuæ insidiatores, invictis virib⁹ justissimam de iis sume vindictam. Malos sterne, bonos serva, plurimos clementiâ vince, & quod armis & virib⁹ obtinere nō potes, hoc Pacifici opinione & re consequere. Sic omnes ad TE jucundissimè trahes; omnes Tibi lenissimè subjicies; nullà vi, nullô impetu, nullâ cæde, solâ DEI protectione acerrimos & potentissimos hostes cohibebis. Prudentià & Clementià omnium Civium animos in laudē

Tuam

Tuam inflammabis; ora omnium, oculos, manus quoq;, & quicquid cuiq; virium est, ad eam significandam, publicè & privatim convertes. Hinc tabulæ, hinc æra, hinc marmora, hinc æterna literarum monumenta, non posteritati tantùm, sed æternitati illustrissimas Tuas Virtutes & Felicitatem tuam commendabunt. *Faxit Deus*, ut mitioribus tandem decretis suum quoq; in nos crimen Fortuna excuset!

TANTUM!

COROLLARIA
ex Jure Publicô.

I.

Licet Roma ab Imperiô avulsa, nihilominus rectè adhuc Imperatores Romanos dicimus.

II. *Imperator non est Status Imperii.*

III. *Status Imperii non potest esse sine territoriô.*

IV. *Elector non potest absens votum suum de eligendâ certâ personâ per literas mittere.*

V. *Electores eligunt ùt singuli, non ùt collegium.*

CASUS
ex Jure privato.

I.

Titius ducit uxorem Cajam. Caja elapsô unô vel alterô annô transmutatur in Virum. Q. an Caja hæc solutô per hanc metamorphosin matrimoniô possit repetere dotem? Dist.

II.

Sempronia defunctô maritô Mæviô nubit Titio. Mævius divinâ potentiâ in vitam resuscitatur mortalem. Q. An Mævius hic secundùm vivus uxorem Semproniam & bona sua repetere possit? Aff.

Ad

Ad Generosum

DN. DISPUTATOREM.

EN feræ sortis satiatus EXUL
REGIUS ludô solium recepit
Patrium tandem, celebrans triumfos,
Et suæ Gentis, Pater atque Princeps
Jam salutatus regit æqvus illos,
Mens quibus serò melior resedit.
SCHULTE, sublimi speculâ BRITANNOS
Orbe divisos respicis, novôque
excipis plausu KAROLUM, docesque
Jura quid Regis valeant in ANGLOS.
Arduum, curâ geniô Tuoque
Suscipis dignum; meditatus antè,
Si sit errandum, satius putari,
Rebus in magnis gravibusque labi.

PRÆSES.

